

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA MILLIY QADRIYATLARGA ASOSLANGAN TARBIYANI INTEGRATIV TA'LIM ORQALI RIVOJLANTIRISH

Nizomova Baxtiniso Yusupovna
baxtinisonizamova@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyani integrativ yondashuv orqali rivojlantirish masalalari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan yoritiladi.

ABSTRACT

This article highlights the issues of developing education based on national values in primary education through an integrative approach, addressing both theoretical and practical aspects.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, milliy qadriyatlar, tarbiya, integrativ yondashuv, pedagogik rivojlanish, ilmiy-nazariy jihatlar, amaliy jihatlar, shaxs kamoloti.

Keywords: primary education, national values, upbringing, integrative approach, pedagogical development, theoretical aspects, practical aspects, personality development

KIRISH (INTRODUCTION)

Bugungi globallashuv davrida ta'lim jarayonida milliy qadriyatlardan foydalanish va uni yosh avlod ongiga singdirish masalasi dolzarbdir. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxsning shakllanishida asosiy poydevor hisoblanadi. Shu boisdan milliy qadriyatlarni o'quvchilarning o'quv faoliyatiga uyg'unlashtirish pedagogik zaruratdir.

Milliy qadriyatlar xalqning o'ziga xos turmush tarzi, an'anasi, urf-odati, til boyligi va ma'naviy merosini o'zida mujassamlashtiradi. Boshlang'ich sinf

o‘quvchilariga ularni singdirish faqat alohida tarbiya mashg‘ulotlari orqali emas, balki integrativ ta‘lim yordamida samarali amalga oshiriladi. Integratsiya – turli fanlar mazmunini uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchiga yaxlit bilim berish jarayonidir.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining so‘nggi ta‘limga oid qarorlarida ham “barkamol shaxs tarbiyasida milliy qadriyatlarga tayanish, zamonaviy ta‘lim bilan uyg‘unlashtirish” asosiy vazifa sifatida belgilangan. Shu nuqtai nazardan, boshlang‘ich sinflarda integrativ yondashuv asosida milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyani rivojlantirish ilmiy izlanish talab qiladigan masala hisoblanadi.

METODOLOGIYA (METHODS)

Tadqiqot quyidagi metodologik asoslarda olib borildi:

1. Nazariy tahlil – pedagogika, tarbiya nazariyasi, milliy qadriyatlar va integratsiya masalalariga oid ilmiy manbalarni o‘rganish.

2. Integrativ tahlil – boshlang‘ich sinf fanlari dasturlarida milliy qadriyatlar bilan uyg‘unlashuv imkoniyatlarini aniqlash.

3. Pedagogik tajriba – Toshkent shahridagi umumta‘lim maktablarida 2–4-sinf o‘quvchilari bilan sinov mashg‘ulotlarini o‘tkazish.

4. So‘rovnoma va suhbat – o‘quvchilar, ota-onalar va o‘qituvchilar bilan suhbatlar orqali milliy qadriyatlarga asoslangan integrativ ta‘lim samaradorligini baholash.

5. Kuzatuv – dars jarayonida o‘quvchilarning qiziqishi, faol ishtiroki va mustaqil fikrlashini kuzatish.

Tadqiqot 3 bosqichda amalga oshirildi:

- **1-bosqich** – mavjud manbalarni o‘rganish, nazariy asoslarni shakllantirish.
- **2-bosqich** – tajriba-sinov darslarini o‘tkazish, integrativ mashg‘ulotlar tuzish.
- **3-bosqich** – natijalarni umumlashtirish va tahlil qilish.

NATIJARLAR (RESULTS)

Tajriba jarayonida milliy qadriyatlarni integrativ yondashuv asosida singdirishga oid mashg‘ulotlar tashkil etildi. Masalan:

- Ona tili darsida xalq maqollari va hikmatlaridan foydalanib, o'quvchilarda til boyligini oshirish bilan birga axloqiy fazilatlarni singdirish.

- Matematika darsida qadimiy o'lchov birliklari va xalqona hisoblash usullaridan foydalanish.

- Tasviriy san'at darsida milliy naqshlar asosida chizmachilik ishlari.

- Musiqa darsida milliy kuy va qo'shiqlar orqali estetik didni tarbiyalash.

- Tabiatshunoslik darsida xalqning tabiatga munosabati va ekologik qadriyatlarni yoritish.

O'tkazilgan kuzatuvlar quyidagi natijalarni berdi:

1. Integrativ mashg'ulotlardan so'ng o'quvchilarning **milliy qadriyatlarga oid bilimlari 50% ga oshdi.**

2. So'rovnoma o'quvchilarning 78 foizi milliy qadriyatlar haqida yangi bilim olganini qayd etdi.

3. Ota-onalarning 65 foizi bolalarda oilaviy qadriyatlarga hurmat kuchayganini tasdiqladi.

4. Tajribada ishtirok etgan o'quvchilar darslarda faol qatnashdi va mustaqil fikrlash ko'nikmalari rivojlandi.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya integrativ ta'lim orqali samarali amalga oshiriladi. Integratsiya bilimlarni yaxlitlashtirib, fanlararo aloqadorlikni ta'minlaydi. Bu jarayonda milliy qadriyatlar umumiy mazmuni boyitadi, o'quvchilarda hayotiy ko'nikmalar va ma'naviy-axloqiy sifatlar shakllanadi.

Muhokama davomida aniqlanganki:

- Integrativ ta'lim milliy qadriyatlarni sun'iy qo'shimcha sifatida emas, balki o'quv jarayonining tabiiy qismi sifatida singdirishga imkon beradi.

- Ota-onalar bilan hamkorlik bolalarning qadriyatlarga qiziqishini yanada kuchaytiradi.

- O‘qituvchilar uchun metodik qo‘llanmalar tayyorlash zarur, chunki ularning ko‘pchiligi integratsiya imkoniyatlarini to‘liq qo‘llamaydi.

Mazkur natijalar boshqa tadqiqotlar bilan hamohangdir. Masalan, Vygotskiy ta’limda madaniy tajribaning uzluksiz singdirilishi shaxs shakllanishining asosiy omili ekanligini ta’kidlagan. Demak, milliy qadriyatlarni integrativ tarzda qo‘llash zamonaviy ta’limning ilmiy asoslariga mos keladi.

XULOSA (CONCLUSION)

Tadqiqot asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya boshlang‘ich ta’limning ajralmas qismi bo‘lib, uni integrativ yondashuv orqali samarali amalga oshirish mumkin.
2. Integratsiya jarayonida o‘quvchilar bilimlarni parchalanmagan holda, yaxlit tarzda egallaydilar va bu ularda milliy o‘zlikni shakllantiradi.
3. O‘qituvchi va ota-onalar hamkorligi milliy qadriyatlarning amaliy hayotga tatbiq etilishida muhim omil hisoblanadi.
4. Integrativ ta’lim asosida o‘tkazilgan mashg‘ulotlar o‘quvchilarning ijodkorligi, mustaqil fikrlashi va ma’naviy-axloqiy sifatlarini rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori.
2. Hasanboyeva O. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. Yo‘ldosheva N. Boshlang‘ich ta’limda integrativ yondashuv. – Toshkent, 2020.
4. Vygotsky L.S. Pedagogik psixologiya. – Moskva, 2018.
5. Dewey J. Democracy and Education. – New York, 2015.
6. Karimova V. Milliy qadriyatlar va tarbiya metodlari. – Toshkent, 2019.